

EXPO VAN DE WEEK

Retrospectieve van fictieve Belgische surrealist Justine Frank in Extra City

★★★

De lokroep van een verzonnen leven

In het Antwerpse Extra City is sinds gisteren de eerste retrospectieve van de Belgische surrealist Justine Frank te zien. In haar tekeningen en schilderijen zet ze expliciet erotische beelden en joodse iconografie provocatief naast elkaar. Belangrijk detail: Justine Frank is geen echte kunstenares, maar ontsproten aan het brein van de Israëlische kunstenaar en docent Roe Rosen.

DOOR JOZEFEN VAN BEEK

Rosen speelde een belangrijke rol in de 'herontdekking' van Franks werk. "Het is een schande dat ze nu pas in België tentoongesteld wordt", aldus Rosen. De man besteedde vijf jaar aan het maken van Franks pornografisch-surrealistisch oeuvre. Extra City toont niet alleen tekeningen en schilderijen, maar ook de documentaire *Two women and a man*, waarin een kunsthistorica - vertolkt door Rosen - uitleg geeft bij Franks werk. Bovendien schreef Rosen ook het boek *Sweet Sweat*. Daarin is naast een volledige biografie van Frank en een kunstkritisch essay over haar oeuvre ook haar enige roman integraal te lezen. Het boek komt nu voor het eerst in het Engels uit. Die Engelse editie werd geproduceerd door Extra City.

Het is niet de eerste keer dat Rosen speelt met de grens tussen feit en fictie. Zo maakte hij in de jaren negentig de schilderijenreeks 'Christian Martyrs' waarvoor hij portretten schilderde van bekende én verzonnen martelaren. Voor een aantal van de vrouwelijke martelaren stond hij zelf model. Het veranderen van identiteit en van geslacht is een constante in zijn werk.

Als je enkel de aankondiging van Extra City leest, is het onmogelijk om te achterhalen dat Justine Frank fictief is. "Het feit dat ze niet echt bestaat is geen geheim", zegt Rosen. "Op de tentoonstelling wordt de waarheid verteld, maar wel op een verborgen manier. Ik heb al gemerkt dat veel mensen zich niet realiseren dat ze niet echt is. De eerste tekst die ik over haar schreef, een essay over Franks enige roman, werd gepubliceerd in een zeer gevierd academisch Israëlisch tijdschrift. Het artikel ging uit van de premisse dat er over haar schilderwerk al wel genoeg geschreven was en dat het tijd was om het te hebben over

ROE ROSEN, 'ONDEKKER' VAN JUSTINE FRANK: Veel bezoekers realiseren zich amper dat haar werk niet echt is

haar choquerende pornografische roman. Onmiddellijk na de publicatie van dat essay werd ik door twee professoren uitgenodigd om een lezing te geven over Franks werk."

Voor Rosen is het van groot belang dat Justine Frank geloofwaardig is als echte persoon. Hij wil met zijn werk namelijk intellectuelen, professoren en journalisten aanzetten tot actief nadenken over haar werk en leven. "Reflecteren over fictie maakt deel uit van de realiteit. Hopelijk gaan de toeschouwers eigen antwoorden geven op vragen als: wat was de plaats van vrouwelijke kunstenaars in het Belgische surrealisme? Waarom werd Frank in België zo lang onderdrukt?



■ De Israëlische kunstenaar Roe Rosen over zijn 'Belgische' creatie Justine Frank: 'In het begin wilde ik een duidelijke scheiding tussen mij en Justine Frank behouden. Naast haar kunst wilde ik mijn eigen werk blijven maken. Maar ze was zeer dominant.'

Het is ondertussen 65 jaar geleden dat ze stierf en ze is nog nooit tentoongesteld in Antwerpen. Dat is een schande. (*lacht*) Ik hoop dat ik nu in haar geboortestad Antwerpen nieuwe dingen te weten kom."

Dominant

Dat Rosen zijn hersenspinsel de Belgische nationaliteit gaf, is niet toevallig. "Hoewel ik bijna niets over België wist, was Belgische kunst altijd al een bron van fascinatie. Er zit een heel speciaal gevoel voor humor in dat ik niet helemaal begrijp. Bovendien ben ik geïnteresseerd in culturen die hun identiteit niet vanzelfsprekend vinden."

Vijf jaar lang wijdde Rosen zich aan het oeuvre van Frank. Gedurende die periode kon hij geen eigen werk tonen. Zijn carrière zette hij dus noodgedwongen een half decennium in het vriesvak om aan zijn gigantische project te werken. Hij produceerde ongeveer 130 tekeningen en een aanzienlijk aantal schilderijen. "Ik heb lang nagedacht over hoe het werk er moest uitzien. Moest ik het papier waarop ik werkte laten vergelen zodat het er echt oud uitzag? Of moest ik gewoon mijn eigen schilderwerk maken, maar dan met een licht surrealistische toets? Het was een veeleisend project. In het begin wilde ik een duidelijke scheiding tussen mij en Justine Frank behouden. Naast

haar kunst wilde ik mijn eigen werk blijven maken. Maar ze was zeer dominant. Ik merkte al snel dat het onmogelijk was om aan mijn eigen kunst te werken. Er vond een omkering plaats. Ik domineerde haar niet. Zij domineerde mij. Of het achteraf dan moeilijk was om weer mezelf te worden en eigen werk te maken? Neen, ik ben geen waanzinnige die geen grip meer heeft op de realiteit. (*lacht*) Toch was het een grote opluchting om me na vijf jaar los te maken van Justine Frank."

Justine Frank (1900-1943). A Retrospective, nog tot 8 maart in Extra City, Tulpstraat 79, Antwerpen, www.extracity.org

VIDEOKUNST ● ADRIAN PACI IN STUK LEUVEN

● Believe me, I am an artist ★★★

Het Leuvense kunstencentrum STUK toont videowerk van de Albanese kunstenaar Adrian Paci. Believe me, I am an artist is Paci's eerste solotentoonstelling in België. Alle werken zijn doordrongen van de thema's migratie en identiteit, maar vooral van het reflecteren op het kunstenaarschap.

DOOR JOZEFEN VAN BEEK

Hoewel Paci is opgeleid als schilder, maakt hij vooral foto's, installaties en films. In Leuven zijn er vier bestaande werken te zien.

Daarnaast produceerde STUK ook zijn nieuwste film, *Nobody is romantic anymore*. Later dit jaar zal zijn werk te zien zijn in Tate Modern in Londen.

Paci vluchtte uit Albanië tijdens de burgeroorlog. Nu woont en werkt hij in Milaan. Die migratie is een autobiografisch element dat in verschillende van zijn werken terugkomt. Zo is er bijvoorbeeld de grappige, maar tegelijk trieste film *Believe me, I am an artist*, helaas gebaseerd op een waargebeurd voorval. Door een beveiligingscamera zien we dat Paci ondervraagd wordt over foto's waarop de naakte rug van zijn dochter te zien is. Aan een Milanese agent van de cel Seksueel Geweld en Misbruik van Jongeren probeert Paci tevergeefs uit te leggen waarom er postzegels op haar rug zitten. Hij vertelt dat hij kunstenaar is en dat de postzegels voor hem symbool staan voor het gedwongen vertrek uit Albanië, maar de agent reageert sceptisch. Het kunstenaarschap rechtvaardigt voor hem de foto niet.

Ook Piktori doet nadenken over wat het betekent om vandaag kunstenaar te zijn. In deze video is een man te zien die schilderkunst studeerde, maar die nu certificaten, nummerplaten en diploma's vervalst. Hij spot met het feit dat vandaag de dag alles beschouwd wordt als kunst. "Dan is wat ik maak ook



FOTO: FRANCESCA KAUFMANN MILANO, GALLERY PETER KILCHMANN ZÜRICH / GALLERY PETER BLUM NEW YORK

een meesterwerk", besluit hij.

Al Paci's films balanceren op de grens tussen persoonlijke anekdotes en een collectief verhaal. In de video *I love the gallerists and they love me* is dat niet anders. Paci portretteert de twee galeristen die de eersten waren om zijn werk in Italië tentoon te stellen. Hij modelleert de galeristen en verandert hen steeds van positie. Er vindt dus een omkering plaats. Waar de galeristen voordien macht hadden en konden beslissen of de kunstenaar al dan niet tentoongesteld zou worden, heeft Paci nu de touwtjes in handen. De galeristen worden de speelbal van de kunstenaar. Op die manier stelt de film vragen over de kunstwereld.

Ook *Nobody is romantic anymore* roept vragen op. Paci schetst een intiem portret van zijn vriend Ilir Zefi, een Albanese kunstenaar die pendelt tussen New York en Rome. Zefi filosofeert over het kunstenaarschap en stelt een vraag: "De wereld zou verschrikkelijk zijn met enkel kunstenaars. Iemand moet toch nog bezig zijn met serieuze dingen?" Met zijn films stelt Paci de vraag naar de definitie van het kunstenaarschap. Iedere toeschouwer mag er zijn eigen antwoord op formuleren.

Believe me, I am an artist, nog tot 25 januari in STUK, Naamsestraat 96, Leuven, www.stuk.be

PRESENTING PARTNER

DeMorgen

een open geest bekeert meer



CONCOURS VAN VERWONDERING 0809
Humorologie laat je verwonderen tijdens een van de twee halve finales of op de grote finale in de zoektocht naar aanstormend talent. Meer info op www.humorologie.be



1ste halve finale zaterdag 10 januari 2009

i.s.m. cc De Warande Turnhout - 20.15 uur

Tickets: 014/41.69.91

met Lambert-Jan Koops (NI), Gorcha Davydova (B), Intgeniep (B), Michael Van Peel (B)

gastoptreden Cie Pol & Freddy met 'Ready'

2de halve finale zaterdag 24 januari 2009

i.s.m. Theater aan Zee Oostende - 20.30 uur - Tickets: 059/70.11.99

met Aardvark (B), Arnout Van de Bossche (B), Gabor Vosteen (D), Kees Meeran (B)

gastoptreden Gunther Lamoot met 'Een beetje softie'

finale zaterdag 31 januari 2009

de Kortrijkse Schouwburg - 20.30 uur - Tickets cultuurwinkel: tel. 056/23.98.55

finale met halve finalisten

gastoptreden Le BoTrio met 'Rhythm & Beast'

HUMOROLOGIE:O)

www.humorologie.be

DeMorgen, telenet, focus-wtv

000815-4265